

Комунальний заклад «Вінницький ліцей №21»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення педагогічної ради
від 27.08.2025 р.
протокол №1

Навчальна програма
курсу
«Історія України» для 8 класу

«Історія України. 7-9 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А.,
Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)

2025 рік

І. Вступ.

Навчальний предмет **«Історія України» у 8 класі** реалізує цілі, визначені Державним стандартом базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), у громадянській та історичній освітніх галузях. Курс спрямований на виховання вільної, творчої й відповідальної особистості, яка усвідомлює значення національних і загальнолюдських цінностей, є патріотом України та прихильником демократичного устрою, поважає права людини, зберігає українські традиції й водночас толерантно ставиться до культури та звичаїв інших народів.

Мета навчання в 8 класі

Вивчення історії України у 8 класі має на меті:

- розвиток здібностей, інтересів і критичного мислення учнів;

- формування компетентностей, необхідних для громадянської активності та соціалізації;
- усвідомлення зв'язків між українською історією та загальноєвропейськими й світовими процесами;
- виховання поваги до родини, суспільства, навколишнього середовища й культурних надбань українського народу;
- формування ідентичності громадянина України та активної громадянської позиції на основі демократії, патріотизму, верховенства права та нетерпимості до корупції.

Очікувані результати навчання

Учні 8 класу повинні:

- мислити історико-хронологічно, орієнтуватися в часі, визначати причинно-наслідкові зв'язки та сутність суспільних змін;
- мислити геопросторово, розуміти взаємозалежність розвитку суспільства, економіки, культури й природи;
- критично працювати з історичними джерелами, формувати аргументовані висновки;
- мислити системно, бачити взаємозв'язок подій, процесів і постатей, зіставляти різні трактування минулого;
- усвідомлювати власну гідність і права, виявляти толерантність, протидіяти дискримінації;
- дотримуватися демократичних цінностей, брати участь у розв'язанні локальних, національних і глобальних проблем;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності у навчанні й творчій діяльності.

Особливості програми

Програма укладена відповідно до **Навчальної програми з історії України для 7–9 класів** (затвердженої наказом МОН України № 698 від 03.08.2022 р.). Вона містить пояснювальну записку, очікувані результати навчання, зміст навчально-пізнавальної діяльності та приклади навчальних завдань.

II. Зміст навчання.

Зміст історичного матеріалу визначається його:

- виховним потенціалом для формування патріотизму та історичної пам'яті;
- значенням для розвитку загальнолюдських цінностей;
- практичним спрямуванням (захист прав людини, розуміння демократії, моральне самовдосконалення);
- впливом на формування сучасної цивілізації.

Програма передбачає академічну свободу вчителя у виборі методів, форм роботи й темпів викладання, зберігаючи компетентнісну спрямованість.

Структура курсу (8 клас)

- **Розділ 1.** Вступ. Українські землі у складі Речі Посполитої у XVI – першій половині XVII ст.
- **Розділ 2.** Становлення козацтва (XVI – перша половина XVII ст.)
- **Розділ 3.** Козацька революція середини XVII ст.
- **Розділ 4.** Українська козацька держава наприкінці 50-х років XVII – на початку XVIII ст.
- **Розділ 5.** Українські землі в 20–90-х роках XVIII ст.
- **Узагальнення курсу.** Історія України в контексті епохи Раннього Нового часу.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№	Тема уроку	ГЗР	Обов'язкові результати навчання	Компетентності	Примітка
Розділ 1. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ У XVI — першій половині XVII ст.					
1	Вступ. Ранній Новий час в історії України	ГЗР -1	знає хронологічні рамки Раннього Нового часу (Ранньомодерної доби) [9 ГЮ 1.1.3-3]	Вільне володіння державною мовою; здатність спілкування рідною мовою; математична компетентність	Діагностувальний зріз знань за курс 7 класу
2	Українські землі як об'єкт претензій держав Європи й Азії у першій половині XVI ст.	ГЗР -1, ГЗР -3	визначає та співставляє статус українських земель у складі різних держав (ВКЛ, Польща, Молдовське князівство, Османська імперія, Московія) [9 ГЮ 2.1.1-1]; здійснює рефлексію та оцінює якість власної роботи [9 ГЮ 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Початок ведення портфоліо учня
3	Люблінська унія і її вплив на українське суспільство	ГЗР -1, ГЗР -2	пояснює причини та наслідки Люблінської унії 1569 р. для українського суспільства; визначає значення об'єднання українських земель [9 ГЮ 1.2.3-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Обговорення в групах, робота з картою
4	Соціально-економічне становище українських земель у XVI ст.	ГЗР -1	характеризує соціальну структуру та економічне становище	Вільне володіння державною мовою; математична та	Таблиця «Соціальні стани та їхні привілеї»

	Повсякденне життя		(становий поділ, життя селян і шляхти, розвиток міст) [9 ГІО 2.2.2-2]	ІК-компетентність	
5	Церковні та релігійні проблеми в Україні першої половини XVI ст.	ГЗР -1	Пояснює причини церковної кризи у XVI ст. (послаблення православної ієрархії, тиск католицизму та унійних проєктів, полонізація еліти, конфесійна конкуренція); характеризує реакцію суспільства (діяльність братств, полемічна література) без залучення наслідків унії. [9 ГІО 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; соціальні та громадянські компетентності	Робота з історичними джерелами
6	Берестейська церковна унія 1696 року та її наслідки.	ГЗР -1, ГЗР -2	Характеризує передумови, перебіг і позиції сторін на соборах у Бересті 1596 р.; пояснює зміст унійних актів; визначає наслідки: поява УГКЦ, конфесійний розкол, зміни в правовому та соціальному становищі вірян. [9 ГІО 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Конспект/дискусія «Чи могла бути уникнена церковна криза?»
7	Церковне життя в Україні першої половини XVII ст.	ГЗР -1	Описує розвиток церковного життя у XVII ст.: відновлення православної ієрархії (1620),	Вільне володіння державною мовою;	Схема «Структура церков»

			роль братств, реформи і діяльність митрополита П. Могили (Києво-Братський монастир, колегіум, «Православне ісповідання віри»); характеризує взаємини між конфесіями. [9 ГІО 1.2.2-1; 9 ГІО 1.2.2-4]	громадянські компетентності	
8	Культурне життя на українських землях у XVI першій половині XVII ст	ГЗР -1, ГЗР -3	Характеризує розвиток освіти та культури: братські школи, Острозька академія, Київське братство; книгодрукування (Іван Федоров та ін.); осередки книжності, полемічна проза; визначає риси українського бароко та його вплив на духовне життя. [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Колективне обговорення, хронологічна таблиця
9	Узагальнення з розділу 1. Діагностувальна робота (розділ 1)	ГЗР -1, ГЗР -3	Узагальнює та систематизує знання розділу; демонструє розуміння ключових подій/явищ; оцінює власні навчальні досягнення. [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Тестування, аналіз помилок
Розділ 2. СТАНОВЛЕННЯ КОЗАЦТВА (XVI — перша половина XVII ст.)					

1 0	Походження українського козацтва. Дмитро Вишневецький. Запорозька Січ	ГЗР -1, ГЗР -2	пояснює передумови виникнення українського козацтва та утворення Запорозької Січі; характеризує діяльність Дмитра Вишневецького та його роль у створенні першої Січі [9 ПО 1.2.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Робота з історичною картою (о. Мала Хортиця)
1 1	Українське козацтво у другій половині XVI ст. й військові майстерності українського козацтва. Реєстрове козацтво	ГЗР -1	характеризує формування реєстрового війська та організацію козацького війська (старшинська рада, військові традиції) [9 ПО 2.2.2-2]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Таблиця «Структура козацького війська»
1 2	Козацькі повстання кінця XVI — першої половини XVII ст.	ГЗР -1, ГЗР -3	визначає причини, перебіг та наслідки козацьких повстань (К. Косинського, С. Наливайка, інші) [9 ПО 1.3.2-1]; висловлює оцінки їхнього значення [9 ПО 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Робота з документами («Ординація» 1596 р.)
1 3	Побут козацької старшини і козаків XVII ст.	ГЗР -1, ГЗР -3	характеризує суспільний устрій, побут та традиції козаків у XVII ст.; використовує різні джерела для дослідження [9 ПО 3.2.1]	Вільне володіння державною мовою; соціальні компетентності ; ІК-компетентність	Практикум: створення колажу «Життя на Січі»
1 4	Петро Конашевич-	ГЗР -1,	описує військову діяльність П. Конашевича-	Вільне володіння державною	Робота з картою та

	Сагайдачний. Хотинська війна	ГЗР -3	Сагайдачного; пояснює значення Хотинської війни 1621 р. для європейської та української історії [9 ГІО 4.2.1; 9 ГІО 4.2.3]	мовою; громадянські компетентності	хронологічною таблицею
1 5	Козацькі повстання 20–30-х років XVII ст.	ГЗР -1, ГЗР -3	визначає причини, хід і наслідки повстань 1620– 1630-х рр.; аналізує зміст «Ординації Війська Запорозького» 1638 р. [9 ГІО 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Дискусія: «Чому зазнали поразки повстання 1620– 1630-х рр.?»
1 6	Узагальнення з розділу 2	ГЗР -1, ГЗР -3	узагальнює знання про становлення українського козацтва; встановлює причинно- наслідкові зв'язки між подіями [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Колективна таблиця «Етапи розвитку козацтва»
1 7	Діагностувальна робота (розділ 2)	ГЗР -1, ГЗР -3	демонструє засвоєння основних знань тем розділу; аналізує власні помилки і визначає напрями покращення результатів [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Тестування, саморефлексія
1 8	Резерв (розділ 2)	ГЗР -1, ГЗР -3	повторює та поглиблює знання з тем розділу; виправляє виявлені прогалини [9 ГІО 6.2.2-1]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Індивідуальна робота з учнями
Розділ 3. КОЗАЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ середини XVII ст.					

1 9	Передумови Козацької революції середини XVII ст. Богдан Хмельницький	ГЗР -1	визначає причини та передумови Національно- визвольної війни; знає основні факти з біографії Б. Хмельницького і пояснює його роль [9 ГЮ 1.3.2- 1; 9 ГЮ 1.2.2-4]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності ; підприємливіст ь	Причинно- наслідкова схема «Чому вибухнула революція?»
2 0	Національно- кримський союз. Події 1648–1649 рр. Зборівський договір	ГЗР -1, ГЗР -3	описує перебіг і результати воєнних подій 1648–1649 рр.; пояснює умови й наслідки Зборівського договору [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 1.3.2- 1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Карта бойових дій; таблиця «Перемоги та угоди 1648–1649 рр.»
2 1	Події 1650–1651 рр. Битва під Берестечком. Білоцерківський договір. Іван Богун	ГЗР -1, ГЗР -2	описує хід і наслідки битви під Берестечком; пояснює умови Білоцерківського договору; наводить приклади героїзму І. Богуну [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 1.3.2- 1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Аналіз карти битви; обговорення ролі І. Богуну
2 2	Битва під Батогом. Молдовські походи. Жванецька битва	ГЗР -1, ГЗР -3	характеризує перебіг та значення битви під Батогом; описує обставини молдовських походів та облоги Жванця [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Хронологічна таблиця подій 1652–1653 рр.
2 3	Українська козацька держава — Військо Запорозьке	ГЗР -1, ГЗР -3	описує утворення та устрій Української козацької держави; оцінює значення становлення	Вільне володіння державною мовою; громадянські та	Схема «Державний устрій Гетьманщини»

			державності [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	підприємницькі компетентності	
2 4	Воєнна політика козацької держави	ГЗР -1, ГЗР -3	перелічує основні напрями зовнішньої та воєнної політики; оцінює значення союзів з іноземними державами [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Документи (листи Б. Хмельницького); таблиця «Союзники Гетьманщини»
2 5	Українсько- московський договір 1654 р. і пошук союзників	ГЗР -1, ГЗР -2	пояснює причини та зміст Переяславської угоди й Березневих статей; характеризує наслідки договору [9 ГЮ 1.3.2-1; 9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Аналіз тексту «Березневих статей»
2 6	Українсько- польська війна 1654 р. Воєнно- політичні події 1654–1657 рр.	ГЗР -1, ГЗР -3	описує воєнно- політичні події 1654–1657 рр.; аналізує значення Віленського перемир'я та союзів зі Швецією й Трансильванією [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Хронологічна таблиця подій 1654–1657 рр.
2 7	Узагальнення з розділу 3	ГЗР -1, ГЗР -3	систематизує знання про Козацьку революцію; встановлює причинно- наслідкові зв'язки; робить узагальнення [9 ГЮ 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Колективна схема «Хід Козацької революції»
2 8	Діагностувальна робота (розділ 3)	ГЗР -1, ГЗР -3	демонструє розуміння ключових подій і постатей розділу;	Вільне володіння державною мовою;	Тестування, самоперевірка

			аналізує власні результати [9 ГІО 5.1.2]	навчання впродовж життя	
29	Резерв (розділ 3)	ГЗР -1, ГЗР -3	повторює та поглиблює знання з тем розділу; усуває прогалини в знаннях [9 ГІО 6.2.2-1]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Робота з учнями, що відстають
Розділ 4. КОЗАЦЬКА УКРАЇНА наприкінці 50-х років XVII — на початку XVIII ст.					
30	Іван Виговський. Гадяцька угода. Українсько-московська війна. Конотопська битва	ГЗР -1, ГЗР -3	описує діяльність І. Виговського, умови Гадяцької угоди; визначає причини і наслідки війни 1658–1659 рр.; оцінює значення перемоги під Конотопом [9 ГІО 4.2.1; 9 ГІО 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності ; підприємливість	Аналіз тексту угоди, карта битви
31	Юрій Хмельницький. Руїна. Розкол Гетьманської держави	ГЗР -1, ГЗР -2	пояснює причини Руїни; описує наслідки розколу Гетьманщини на Лівобережжя і Правобережжя [9 ГІО 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Хронологічна стрічка подій 1659–1663 рр.
32	Павло Тетеря та Петро Дорошенко. Андрусівське перемир'я	ГЗР -1, ГЗР -3	порівнює політику Тетері й Дорошенка; пояснює умови Андрусівського перемир'я 1667 р. та його наслідки [9 ГІО 1.3.2-1; 9 ГІО 4.2.2]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Вправа «історичний суд»
33	Петро Дорошенко. Спроби об'єднання Лівобережної і Правобережної	ГЗР -1, ГЗР -3	характеризує політику П. Дорошенка та Д. Многогрішного; оцінює їхні зусилля в об'єднанні	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Аналіз «Глухівських статей»

	України. Дем'ян Многогрішний		українських земель [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]		
3 4	Іван Самойлович. Кримські походи. Коломацькі статті	ГЗР -1, ГЗР -2	описує політику І. Самойловича; пояснює наслідки кримських походів і Коломацьких статей [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Таблиця «Мирні угоди XVII ст.»
3 5	Іван Мазепа. Відносини з Московією	ГЗР -1, ГЗР -3	характеризує внутрішню політику І. Мазепи, його стосунки з Московією; оцінює вплив реформ і культурного покровительства [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські та культурні компетентності	Документи (універсали Мазепи)
3 6	Іван Мазепа. Північна війна. Сполучені сили. Іван Мазепа та Карл XII. Іван Сірка	ГЗР -1, ГЗР -3	описує події Північної війни, союз Мазепи з Карлом XII; наводить приклади походів І. Сірка [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 1.2.2-4]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Карта битви під Полтавою; повідомлення про І. Сірка
3 7	Конституція Пилипа Орлика. Правобережна Україна на початку XVIII ст.	ГЗР -1, ГЗР -2	пояснює зміст та значення Конституції П. Орлика; характеризує наслідки ліквідації козацького устрою на Правобережжі [9 ГЮ 1.3.2-1; 9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Аналіз витягів із Конституції

3 8	Культура України. Освіта. Наукові знання. Архітектура	ГЗР -1, ГЗР -2	характеризує розвиток культури, науки, освіти й мистецтва кінця XVII — поч. XVIII ст. (Києво-Могилянська академія, літописи, архітектура бароко) [9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; культурна компетентність	Учнівські проекти про культурні центри доби
3 9	Узагальнення з розділу 4	ГЗР -1, ГЗР -3	систематизує знання з тем розділу; встановлює причинно-наслідкові зв'язки [9 ГЮ 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Колективна мапа «Події доби Руїни та Мазепи»
4 0	Діагностувальна робота (розділ 4)	ГЗР -1, ГЗР -3	демонструє засвоєння знань і вмінь з розділу; оцінює власні результати [9 ГЮ 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Тестування, аналіз помилок
4 1	Резерв (розділ 4)	ГЗР -1, ГЗР -3	повторює та поглиблює знання; виправляє виявлені прогалини [9 ГЮ 6.2.2-1]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Індивідуальна робота, консультації
Розділ 5. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ у 20–90-х роках XVIII ст.					
4 2	Імперський наступ на автономію Гетьманщини	ГЗР -1	пояснює політику Російської імперії щодо обмеження автономії Гетьманщини (ліквідація гетьманства після 1709 р., Малоросійська колегія) [9 ГЮ 1.3.2-1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Робота з документами (укази Петра I)

4 3	Відродження гетьманства. Данило Апостол. Правління гетьманського уряду. Нова Січ	ГЗР -1, ГЗР -2	описує діяльність Данила Апостола, його реформи; характеризує правління гетьманського уряду та заснування Нової Січі [9 ГЮ 4.2.1; 9 ГЮ 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Карта Нової Січі; обговорення реформ
4 4	Ліквідація гетьманства і козацького устрою в Україні. Підкорення Кримського ханства Росією	ГЗР -1	характеризує процес остаточної ліквідації гетьманського правління; пояснює значення приєднання Криму [9 ГЮ 1.3.2-1; 9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Таблиця «Ліквідація автономії»
4 5	Правобережна Україна. Землі Західної України у 20–90-х роках XVIII ст.	ГЗР -1, ГЗР -2	описує становище Правобережної України під владою Речі Посполитої; характеризує соціально-економічне життя західноукраїнських земель під Польщею й Австрією [9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Аналіз уривків із «Гайдамаків» Т. Шевченка
4 6	Поділи Речі Посполитої. Зміни у становищі Правобережної України та західноукраїнських земель	ГЗР -1	пояснює причини та наслідки поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795); визначає зміни для українських земель [9 ГЮ 1.3.2-1; 9 ГЮ 4.2.1]	Вільне володіння державною мовою; громадянські компетентності	Карта поділів Польщі
4 7	Розвиток культури у 20–90-х роках XVIII ст.	ГЗР -1,	характеризує розвиток культури (Г. Сковорода, освіта,	Вільне володіння державною мовою;	Учнівські повідомлення

		ГЗР -3	архітектура класицизму); оцінює значення культурних здобутків [9 ГІО 4.2.1; 9 ГІО 6.3.1]	культурна компетентність	про діячів культури
4 8	Історія України в контексті епохи Раннього Нового часу. Внесок України у формування європейської цивілізації	ГЗР -1, ГЗР -3	аналізує місце України у європейському історичному процесі; робить висновки про внесок України у світову культуру та політику [9 ГІО 4.2.3]	Вільне володіння державною мовою; громадянські та соціальні компетентності	Дискусія «Україна і Європа XVIII ст.»
4 9	Практична робота (розділ 5)	ГЗР -1, ГЗР -3	досліджує суспільно- політичне життя й культуру XVIII ст. за різними джерелами; презентує результати у творчій формі [9 ГІО 3.2.1]	Вільне володіння державною мовою; ІК- компетентність; соціальні компетентності	Колективна презентація «Україна XVIII ст.»
5 0	Узагальнення з розділу 5	ГЗР -1, ГЗР -3	систематизує знання з тем розділу; встановлює причинно- наслідкові зв'язки [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Колективна хронологічна схема
5 1	Діагностувальна робота (розділ 5)	ГЗР -1, ГЗР -3	демонструє розуміння подій, процесів і постатей розділу; оцінює власні результати [9 ГІО 5.1.2]	Вільне володіння державною мовою; навчання впродовж життя	Тестування
5 2	Резерв	ГЗР -1, ГЗР -3	повторює матеріал, ліквідує прогалини, закріплює вміння [9 ГІО 6.2.2-1]	Вільне володіння державною мовою; навчання	Індивідуальна робота, консультації

				впродовж життя	
--	--	--	--	-------------------	--

III. Перелік навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення навчального процесу.

1. Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)
2. Онлайн засоби:
 - Додатки Google Google Клас, Google Meet, Google Календар, Google Диск, Google Документи, Google Таблиці, Google Форми, Google Презентації, Google Keep, Google Сайти, Google Jamboard.
 - ClassTime
 - Kahut
 - Answer Garden – сервіс для створення хмари слів

IV. Оцінювання навчальних результатів учнів з курсу «Історія України»

а) **Інструменти оцінювання:** Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється відповідно до груп результатів навчання (ГЗР) — **ГЗР-1 (орієнтація в часі й просторі), ГЗР-2 (робота з джерелами), ГЗР-3 (громадянська активність і співпраця)** — за 12-бальною шкалою згідно з критеріями, визначеними чинним Державним стандартом базової середньої освіти.

Використовуються такі інструменти оцінювання:

- **формувальне оцінювання** (аналіз портфоліо, самооцінювання, взаємооцінювання, чек-листи, сигнали руками, усне та письмове опитування);
- **адаптовані критерії** оцінювання предметних та особистісних результатів відповідно до вікових і психоемоційних особливостей учнів;
- **чіткі критерії оцінювання** до кожного виду діяльності, зазначеного у змісті програми (проекти, мінідослідження, графічні роботи, презентації тощо).

Прізвище, ім'я учня/учениці	Уміння працювати в команді (ГЗР-3)	Критичне мислення (ГЗР-2)	Орієнтація в часі й просторі (ГЗР-1)	Участь в обговореннях	Рефлексія (самооцінювання)	Примітки/Рекомендації
	✓ активна участь	□ потребує підтримки	✓ добре орієнтується	✓ часто висловлюється	✓ заповнює щоденник	Заохотити до досліджень
	□ пасивна позиція	✓ вміє аналізувати	□ плутає дати і події	□ рідко бере участь	□ не заповнює рефлексії	Потребує індив. завдань
	✓ ініціативна	✓ аргументує думки	✓ використовує хронологію	✓ підтримує дискусії	✓ усвідомлює прогрес	Рекомендувати проектну роботу

Підсумкове оцінювання результатів навчання здійснюється не лише у вигляді балів, але й через свідоцтво досягнень, яке відповідає вимогам Державного стандарту та оцінює навчальний прогрес учня за 4 рівнями:

Рівень	Позначення у свідоцтві досягнень	Характеристика досягнень учня/учениці
1 рівень (початковий)	«Має початкові уявлення»	Учень/учениця з допомогою вчителя розуміє матеріал, виконує окремі завдання.
2 рівень (середній)	«Демонструє базові знання та вміння»	Може відтворити інформацію, виконати завдання за зразком.
3 рівень (достатній)	«Застосовує знання у типових ситуаціях»	Самостійно виконує більшість завдань, може пояснити причинно-наслідкові зв'язки.
4 рівень (високий)	«Креативно використовує знання та вміння»	Демонструє глибоке розуміння, аналізує, формулює власні судження, ініціює ідеї.

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Критерії / дії учня	Має значні успіхи	Демонструє помітний прогрес	Потребує уваги і допомоги
☐ Виявляє розуміння прочитаного			
• сприймає та усвідомлює прочитане	☐	☐	☐
• висловлює припущення, доводить надійність аргументів	☐	☐	☐
• аналізує текст, добирає контраргументи	☐	☐	☐
☐ Висловлює власну думку			
• передає власні думки, почуття, переконання	☐	☐	☐
• зважає на мету та учасників комунікації	☐	☐	☐
• обирає відповідні мовленнєві стратегії	☐	☐	☐
☐ Критично та системно мислить			
• визначає ознаки явищ, подій, їхні взаємозв'язки	☐	☐	☐
• аналізує та оцінює доказовість аргументів	☐	☐	☐
• розпізнає факти й спроби маніпулювання	☐	☐	☐
☐ Логічно обґрунтовує власну позицію			
• формулює послідовні, обґрунтовані судження та висновки	☐	☐	☐
☐ Діє творчо			
• обирає завдання-“виклики”, нові види діяльності	☐	☐	☐
• інтегрує знання з різних галузей для нових ідей	☐	☐	☐
• застосовує різноманітні стратегії творчості	☐	☐	☐
☐ Виявляє ініціативу в навчанні			
• пропонує власні способи розв'язання проблем	☐	☐	☐

• бере на себе відповідальність	☐	☐	☐
☐ Конструктивно керує емоціями			
• розпізнає власні й чужі емоції	☐	☐	☐
• адекватно реагує на конфліктні ситуації	☐	☐	☐
• розуміє вплив емоцій на діяльність	☐	☐	☐
☐ Оцінює ризики			
• розрізняє ризики та загрози	☐	☐	☐
• приймає рішення з неповною інформацією	☐	☐	☐
☐ Приймає рішення			
• розпізнає проблемні ситуації, висуває припущення	☐	☐	☐
• обирає способи дій, спираючись на причини та обставини	☐	☐	☐
☐ Розв'язує проблеми			
• аналізує ситуації, формулює проблеми, гіпотези	☐	☐	☐
• практично перевіряє та обґрунтовує гіпотези	☐	☐	☐
• презентує й аргументує рішення	☐	☐	☐
☐ Співпрацює з іншими			
• планує власну й групову роботу	☐	☐	☐
• підтримує учасників групи, заохочує до спільної мети	☐	☐	☐

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результат навчання / Освітня галузь	I с	II с	За рік
Вступ до історії України та громадянської освіти (<i>тут вписати назву свого курсу</i>)			
<i>Загальна оцінка за групами результатів</i>	☐	☐	☐
Орієнтується в історичному часі й просторі	☐	☐	☐
Працює з інформацією історичного та суспільно значущого змісту	☐	☐	☐
Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію	☐	☐	☐

Таким чином, **свідоцтво досягнень** допомагає відстежити прогрес у формуванні ключових компетентностей та надає зворотний зв'язок учням і батькам у зрозумілій, недискримінаційній формі.

б) Методика спостереження: З метою оцінювання **наскрізних умінь і навичок** учнів 8 класів, учитель здійснює спостереження за участю в обговореннях, проявами ініціативності, вмінням працювати в команді, здатністю до рефлексії, аргументації та дотримання принципів академічної доброчесності.

в) Ресурси для вчителя: Для забезпечення якісного викладання курсу вчителю рекомендується використовувати:

- методичні посібники та підручники, затверджені МОН України;
- електронні освітні ресурси (зокрема, інтерактивні платформи, відеоуроки, історичні карти й віртуальні тури);

- програми підвищення кваліфікації, що стосуються компетентнісного навчання, громадянської освіти, критичного мислення та інтегрованого підходу до історичного матеріалу.

V. Література та інформаційні ресурси.

1. Підручник Історія України : підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / І. Я. Щупак, Б. В. Черкас, О. В. Бурлака, Н. С. Власова, К. Ю. Галушко, В. О. Кронгауз, І. О. Піскарьова, Д. О. Секиринський. — Київ : УОБЦ «Оріон», 2025.

2. Інтернет-ресурси :

Український інститут національної пам'яті: <https://uinp.gov.ua>

Інститут історії України Національної академії наук України: <http://history.org.ua>

Громадський проєкт «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт»: <http://likbez.org.ua>

Електронний архів українського визвольного руху: <http://avr.org.ua>

Історична правда: <https://istpravda.com.ua>

Локальна історія: <https://localhistory.org.ua/>

Україна Incognita: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayina-incognita>

Ютуб канал «Історія без міфів»

<https://www.youtube.com/@IstoriyaBezMifiv>

Ютуб канал «Історія з Братами Капрановими» імені Т.Г. Шевченка

<https://www.youtube.com/@imtgsh>

Ютуб канал Віталія Дрібниці «Історик щосуботи»

<https://youtube.com/playlist?list=PLBYsRgTrgMcunqSiinXu6-HRVBXXK9vNPQ&si=qI2RXTVCkFdtYwC2>

Ютуб канал «Ігор Щупак. Історія з історією»

<https://www.youtube.com/@HistoryShchupak>

Ютуб канал «Локальна історія»

<https://www.youtube.com/c/LOCALHISTORYua/featured>

Ютуб канал Олександр Алфьоров

<https://www.youtube.com/@OleksandrAlforov>

Ютуб канал «Реальна історія» Акім Галімов

<https://www.youtube.com/channel/UCdlVTngmxhb0oNE1pCwS64g>

Ютуб канал «Цікава історія» <https://www.youtube.com/c/ЦікаваІсторія>

Ютуб канал WAS: Популярна історія

<https://www.youtube.com/channel/UCReA6NV7lTl3m9PHybLD9sg>